

HEGEDŰGÁLA

**BARTÓK / BRAHMS
CSAJKOVSZKIJ
MENDELSSOHN**

Pocitari / Kelemen
Abouzahra M.
Baráti / Keller

**concerto
BUDAPEST**

2025. január 18.
szombat 19.00
Zeneakadémia

BARTÓK

2. hegedűverseny, Sz. 112, BB 117

Lilia Pocitari

BRAHMS

D-dúr hegedűverseny, op. 77

Kelemen Barnabás

CSAJKOVSKIJ

D-dúr hegedűverseny, op. 35

Abouzahra Mariam

MENDELSSOHN

e-moll hegedűverseny, op. 64

Baráti Kristóf

Házigazda: Körner Tamás

Concerto Budapest

Vezényel: Keller András

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR

Zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendégzsólistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

BARTÓK Béla

2. hegedűverseny, Sz. 112, BB 117

- 1. Bartók 1937 augusztusában kezdett dolgozni háromtétéles hegedűversenyén, és 1938. december 31-én zárta le a kéziratát.**
- 2. Megtagadva korai művét Bartók ezt tartotta egyetlen hegedűversenyének.**
- 3. A darab tulajdonképpen nem más, mint a variációs forma csúcsteljesítménye a Két szál pünkösdrózsa kezdetű népdalra.**

Bartókot zeneszerzőléte mellett leginkább zongoraművészként emlegetjük, pedig hegedűn is boldogult. Sokat komponált a hangszerre, ám ezek a művek kivétel nélkül egy-egy virtuóz barát ihletésére készültek. Székely Zoltán számára például nagy ívű variációs darabot szeretett volna komponálni, ám a mű megrendelője ragaszkodott a hagyományos felépítéshez. A szerző engedett is, meg nem is. Hegedűversenye követi a gyors-lassú-gyors tételrendet, de egyetlen dallamot, a Vikár Béla által a Zala megyei Resznekén gyűjtött és Bartók által lejegyzett „Két szál pünkösdrózsa...” hangjait tette meg mindhárom tétel központi melódiájává. A nyitótételben a negyedhangoktól a tonális, de tizenkét fokú témán át a legkülönlegesebb hegedűfigurációkig sok mindennel találkozik a hallgató. A két melléktéma Dankó Pista dalain alapul. A 9/8-os lassú tétel verbunkos ízű variációsorozatként dolgozza fel a népdalt. Altatók és gyászdalok hangulata, valamint a szertelen mulatozás hangjai jelennek meg a hat változatban. A finálé tulajdonképpen szabad variációja az első tételnek, csak épp ördögibb és torzabb, mint „ideális” párdarabja. A szonátaforma helyett itt rondóként térnek vissza a témák. A melodikus, szerkezeti és dinamikai hasonlóságokra utalva így írt Bartók Székelynek: „...sikerült kifognom rajtad, mégis variációkat írtam.” A mű bemutatójára 1939. március 23-án került sor az amszterdami Concertgebouw Nagytermében. A Willem Mengelberg vezényelte darab szőlőját természetesen Székely Zoltán játszotta, Bartók azonban csak 1943-ban, New Yorkban hallotta először saját hegedűversenyét. A magyar közönségnek egészen 1945 januárjáig kellett várnia, hogy Szervánszky Péter szőlőjátával, Ferencsik János vezényletével megismerhesse a művet.

Lilia Pocitari

„Emlékszem, **kisgyerekkorom óta mindig is a régi iskolák hegedűsei inspiráltak, leginkább az egyéniségük és hangzásuk.** Körülbelül hétéves koromban kaptam ajándékba egy DVD-t egy dokumentumfilmmel az »aranygeneráció« legnagyobb hegedűseiről, ami elvarázsolt.”

A portrait of violinist Kelemen Barnabás. He is a middle-aged man with short, wavy grey hair and light brown eyes. He is wearing a dark blue button-down shirt. He is holding a violin across his chest with his left hand on the fingerboard and a bow in his right hand. The background is a solid dark teal color.

Kelemen Barnabás

„A maga módján minden darab virtuóz,
a lényeg az, hogy ezek a zenék az életünkről
szólnak, és ahhoz, hogy minél magasabb
szinten interpretálhassuk őket, meg kell
járnunk a magasságot és a mélységeket.

Ahogy Weöres Sándor fogalmaz

A Fogak Tornáca című versében:

**»Ha pokolra jutsz, legmélyére térj:
az már a menny.**

Mert minden körbe ér.«

Johannes BRAHMS

D-dúr hegedűverseny, op. 77

- 1. Ez Brahms egyetlen hegedűversenye, ajánlása Joachim Józsefnek szól.**
- 2. Bár eleinte négytételre tervezte, a mű végül a hagyományoknak megfelelően három tételből áll.**
- 3. A darabot 1879. január 1-jén mutatták be Brahms vezényletével és Joachim szólójával.**

Brahms kevés versenyművet komponált, de azok egytől egyik nagyszabású, művészi oldalról embert próbáló, de a közönség oldaláról végtelenül hálás darabok. Elképesztő virtuozitás társul természetfeletti líraisággal, fülbemászó dallamok pregnáns ritmusokkal, szélsőséges érzelmek fegyelmezett szerkezettel. A szerző Reményi Edén keresztül ismerte meg a kor egyik legtehetségesebb hegedűsét, Joachim Józsefet, akivel rögtön életre szóló, ugyanakkor szappanoperába illő epizódokat is tartalmazó barátságot kötött. Ő ihlette a hegedűversenyt is, s hegedűszólomának kidolgozásában tanácsaival maga is részt vett. Az eredmény olyan grandiózus versenymű lett, amelyet a korban többen a hegedű ellen elkövetett merényletnek tartottak, mások pedig egyenesen játszhatatlannak ítélték. Lehet, hogy addig nem hallottak még olyan hegedűst, mint Joachim vagy Christian Tetzlaff. Brahms néhány hónap alatt készült el a partitúrával. Ebben nagy segítségére volt alkotói magánya, amelyhez a Würthi-tó melletti Pörtschach nevű üdülőhelyet választotta. Ahogy az oly gyakran megesik nála, a közel háromnegyed órás darab mintegy felét a nyitótétel teszi ki. A monumentális tétel legizgalmasabb pontja a szólólista kadenciája. Brahms itt nem dolgozta ki a szólómot, teljesen Joachimra bízta. És bár sok megoldás született azóta, legtöbbször ezt a kadenciát játsszák a mai napig, hacsak nem írnak sajátot. A versenymű lassú, oboaszólóval színezett tételébe viharszerűen robban be a kontrasztos középrész, talán ezért is döntött úgy Brahms, hogy a rondófináléra viszont könnyed, táncos hangvételt választ.

Pjotr Iljics CSAJKOVSZKIJ

D-dúr hegedűverseny, op. 35

- 1. A mű 1878-ban született Svájcban, a mai Montreux területén.**
- 2. Csajkovszkij mindössze tizenegy nap alatt felvázolta a hegedűversenyt, és további két héten belül meg is írta a művet.**
- 3. A dallamokban gazdag nyitótételt már-már chopini lassú tétel követi, majd szünet nélkül robban be a finálé.**

Szerencsétlen házassága – és öngyilkossági kísérlete – után nem Brailov volt az első hely, amelyet Csajkovszkij meglátogatott. Eltöltött pár hetet Clarensben, a szépséges Genfi-tó partján (ugyanabban a városban, ahol Stravinsky a *Tavaszi áldozatot* és a *Pulcinellát* komponálta), és megírta a világ egyik leghíresebb hegedűversenyét. A mű véglegesre csiszolásában barátja, a hegedűművész Joszif Kotek tanácsai segítettek. A darab címzettje Auer Lipót volt, aki játszhatatlanságra hivatkozva visszautasította a versenyművet. (Később persze többször is bemutatta.) Ma már mosolygunk azokon a kritikákon, mint amilyen a legendás ítéshoz, Eduard Hanslick írása, aki úgy fogalmazott: „Itt már nem hegedűjátékról van szó, hanem a hegedű összekócolásáról, széttépéséről és püföléséről. Nem tudom, hogy ezeket a hajmeresztően nehéz részeket lehet-e egyáltalán tisztán játszani, csak annyit tudok, hogy Brodskij úr megkísérelte, s ezzel nem kevésbé kínozta bennünket, mint önmagát.” Ez a bizonyos Adolf Brodskij volt az ősbemutató hegedűse. A darab tehát nem aratott osztatlan sikert, pedig elképesztően szépeket varázsol benne Csajkovszkij. Az első tételben például olyan bőkezűen bánik a dallamokkal, hogy a zenekar első témáját vissza sem hozza később. Nincs rá szüksége, van másék bőven. A dalszerű középső tétel – itt állt volna eredetileg a későbbi Meditáció – káprázatos hangszereléssel és finomsággal tart pihenőt a saroktételek között. A finálé pedig olyan türelmetlenül következik a lírára a maga rusztikus, szlávos zenéjével, hogy szinte észbe sem kapunk, hogy a rondótételben megjelenik a trepak. És hogy mit kell tudni erről az orosz–ukrán eredetű virtuóz táncról? Azt, hogy később újra megjelenik Csajkovszkij életművében, meghozza *A diótörőben*. Belehallják a legendás balettzenét a jellegzetes lüktetésű táncba?

Abouzahra Mariam

„A zene fontos és állandó része az életemnek, amióta a világon vagyok. Alapvető szükséglet számomra, mint a lélegzetvétel és az alvás. Energiaforrás és közlésforma. **A zene átszővi a mindennapjaimat, a legörömtelibb ünnepi pillanatokat élhetem meg a színpadon előadás közben.** Csodálatos érzés az is, amikor a családommal és barátaimmal házikoncerteket rendezünk, ilyenkor számunkra új műveket játszunk és fedezünk fel.”

A portrait of violinist Kristóf Baráti. He is a middle-aged man with grey hair and blue eyes, wearing a black shirt. He is looking directly at the camera with a slight smile. His right hand is resting on his chin, and his left hand is holding the neck of a violin. The background is a solid blue color.

Baráti Kristóf

„Az igazi, önálló, kreatív interpretáció akkor tud teljesen kibontakozni, ha az ember annyira természetesen »közlekedik« a hangszerén, hogy elsősorban már tényleg **a zenei tartalom kezd izgatni**, annak felfedezése, dekódolása, újrafelfedezése vagy átformázása.

Így jöhetnek létre azok a varázslatos pillanatok, amelyekért érdemes zenélni.”

Felix MENDELSSOHN Bartholdy

e-moll hegedűverseny, op. 64

- 1. A darab 1845-ben, hatéves, szünetekkel tarkított alkotói folyamat eredményeként született.**
- 2. A három tétel szünet nélkül (attacca) követi egymást.**
- 3. A mű ajánlása Mendelssohn barátjának, Ferdinand Davidnak szól.**

Bár nem szokás sorszámot illeszteni hozzá, az e-moll valójában Mendelssohn második hegedűversenye. A csodagyerek zongora- és hegedűművész ugyanis tizenhárom évesen komponált egy d-moll verseny-művet, jól sikerült fiataalkori művét azonban – Bartókhoz hasonlóan – később megtagadta. Mintegy ke-retes szerkezettel az e-moll hegedűverseny Mendelssohn nagyzenekari kompozícióinak záróköve lett. Az ajánlás annak a Ferdinand Davidnak szól, aki nemcsak a szerző barátja volt, de Lipcsében zenekará-nak koncertmestere is lett, legfőképp pedig ő volt az, aki technikai tanácsaival mindvégig támogatta és segítette a hegedűverseny megszületését. A komponálás 1838-ban kezdődött, ám a gyakran bete-geskedő és más művekkel is foglalkozó Mendelssohn igen lassan haladt a darabbal. Végül betegsége miatt a mű premierjét sem ő vezényelte. A hegedűverseny tematikailag könnyen átlátható, szerkezeti-leg bravúros, melódiákban és lírai pillanatokban gazdag kompozíció lett, amely hiába építkezik egysze-rű elemekből, számos újítást tartalmaz. Rendhagyó a darab legeleje, hiszen mellőzve a hagyományos zenekari bevezetést rögtön a szólóhegedű kezdi a nyitótételt a hegedűirodalom egyik legikonikusabb dallamával. Az első tételben megszokott virtuóz kadenciát sem ott találjuk, ahol általában: a tétel vé-géről előrekerült, a visszatérés elé. Szintén ritkaságszámba ment akkoriban, hogy Mendelssohn össze-kötötte a tételeket. Az elsőt a fagott tartott hangja vezeti át a másodikba, míg a finálét a darab elejére emlékeztető hegedűszóló vezeti be. A lírai C-dúrban írt lassú tétel a *Dalok szöveg nélkül* világára em-lékeztet, míg a zárótétel arpeggiókkal, staccatókkal és trombitafanfárral fokozza az életvidámságot, s juttatja eszünkbe a *Szentivánéji álom* zenéjének hangulatát.

18 JANUARY 2025, SATURDAY 19.00 | LISZT ACADEMY

VIOLIN GALA

BARTÓK / BRAHMS /

TCHAIKOVSKY / MENDELSSOHN

Pocitari / Kelemen / Abouzahra / Baráti / Keller

BARTÓK: Violin Concerto No. 2, BB 117

Lilia Pocitari

BRAHMS: Violin Concerto in D major, Op. 77

Barnabás Kelemen

TCHAIKOVSKY: Violin Concerto in D major, Op. 35

Abouzahra Mariam

MENDELSSOHN: Violin Concerto in E minor, Op. 64

Kristóf Baráti

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

Concerto Budapest will hold a Violin Gala on 18 January, in which several artists from A Celebration of the Violin will participate. We are holding a Violin Gala on 18 January featuring Mariam Abouzahra, Kristóf Baráti, Barnabás Kelemen and Lilia Pocitari, who will perform concertos by Tchaikovsky, Mendelssohn, Brahms and Bartók," chief music director András Keller stated.

2025. február 15., szombat 19.30

Zeneakadémia

KAMARAKONCERT

KELLER QUARTET © Mudra László

BARTÓK SCHÖNBERG BRAHMS

Pierre-Laurent Aimard zongora

Kaczander Orsolya fuvola

Klenyán Csaba klarinét

KELLER QUARTET

[Keller András, Környei Zsófia hegedű,
Szűcs Máté brácsa, Fenyő László cselló]

PIERRE-LAURENT AIMARD © Marco Borggreve

KLENYÁN CSABA © Aknay Csaba

KACZANDER ORSOLYA © Aknay Csaba

Moz art nap

2025. március 2.,
vasárnap
Zeneakadémia

Művészeti vezető:
Keller András

Házigazda:
Batta András

11.00 | KUPOLATEREM

Varázsóra

Simon Izabella gyermekműsora

11.00 NAGYTEREM

Esz-dúr kürtverseny, K. 447

C-dúr zongoraverseny, K. 467

Gran Partita, K. 361

Devescai Gábor szárnykürt

Angela Hewitt zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

15.00 | NAGYTEREM

KAMARAKONCERT

B-dúr szonáta fagottra és csellóra, K. 292

Varázsfuvola esszencia

(*Johan Wendt átírata*)

F-dúr oboanégyses, K. 370

g-moll vonósötös, K. 516

Mohai Bálint fagott, **Kokas Dóra** cselló

Kaczander Orsolya fuvola

Albrecht Mayer oboa

Keller Quartet

19.30 | NAGYTEREM

Exultate jubilate, K. 165

(*Matthias Spindler hangszerelése*)

c-moll zongoraverseny, K. 491

F-dúr Oboaverseny, K. 293

(*Odermatt és A. Mayer átírat*)

D-dúr („Prágai”) szimfónia, K. 504

Albrecht Mayer oboa

Angela Hewitt zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

A Concerto Budapest 2018 óta évről évre egynapos koncertsorozatot szentel a klasszikus zene örök kedvencének, Wolfgang Amadeus Mozartnak, vagyis inkább a mi közös és olthatatlan Mozart-rajongásunknak. Így történik ez 2025 márciusának első vasárnapján is. Kamaraművektől a verseny-művekig számtalan műfaj reprezentálja az egymást követő koncerteken Mozart művészetét. A nap idei sztárvendége Angela Hewitt, a Concerto Budapest visszatérő vendégművésze. A zenekar tagjai, szólistái mellett fellép még Albrecht Mayer a Berlini Filharmonikusok kiemelkedő szólóoboistája, Simon Izabella jóvoltából pedig – immár hagyományos jelleggel – idén is izgalmas programmal várjuk a gyermekeket.

„Világos, tiszta, szép emlékként marad meg bennem ez a nap egész életemen át. Mintegy távolról, halkan csengnek még fülembé Mozart muzsikájának varázshangjai.”

Így írt kétszáz éve Franz Schubert egy napjáról, amelyet nagy és általa olyannyira csodált pályaelődjének zenéjével töltött. Jó eséllyel mi mindannyian valahogy így emlékezhetünk majd vissza erre a mozarti vásár- és ünnepnapra, melynek házigazdája 2025-ben Batta András zenetörténész, a Magyar Zene Háza ügyvezető igazgatója lesz.

concerto BUDAPEST

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://www.facebook.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://www.instagram.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM